

Ministerie van Binnenlandse Zaken en
Koninkrijksrelaties

Open data richtlijn, HVDL, DGA en de Data Act

Jasper Kars

jasper.kars@minbzk.nl

Jasper van der Heide

jasper.heide@minbzk.nl

1. Open Data Richtlijn
2. HVDL Uitvoeringshandeling
3. Data Governance Act
4. Data Act

Agenda

Nieuw Europees Juridisch Raamwerk

Geopolitieke propositie:
Digital Compass & Digital Rights and Principles

Digitale strategie

Data strategie

Digital
Markets Act

Digital
Services Act

AI
Regulation

Data
Governance
Act

Data Act

Open Data
Directive

De Open data richtlijn

De Open data richtlijn
&
De HVDL

Doel van het wetsvoorstel:

Implementatie van Richtlijn 2019/1024/EU van 20 juni 2019 inzake open data en het hergebruik van overheidsinformatie

Doel van de richtlijn:

Het vergroten en verbeteren van het aanbod aan beschikbare waardevolle overheidsgegevens voor hergebruik

Wet implementatie Open data richtlijn

Doel

Meerwaarde van open data:

- Klimaat en milieu
- Economie
- Innovatie en AI (vooral MKB)
- Publieke dienstverlening
- Mobiliteit
- Zorg

<https://www.flickr.com/photos/aureobcn/29200087220/>

Wet implementatie Open data richtlijn

(Meer)waarde open data

Aanbieden van gegevens voor hergebruik
is niet hetzelfde als:
openbaar maken

maar: gaat vaak hand in hand

- Openbaarmaking gaat vooraf aan hergebruik

Aanbieden van gegevens voor hergebruik
is wel:

het beschikbaar maken van gegevens op een wijze die zoveel mogelijk de weg voor hergebruik vrijmaakt, dat wil zeggen:

- met zo min mogelijk belemmeringen zoals:
 - kosten
 - beperkende rechten/voorwaarden
- in open, machineleesbaar formaat

Wet implementatie Open data richtlijn

Wat is hergebruik?

Regels over hergebruik zijn in NL geregeld
in de Wet hergebruik van
overheidsinformatie ('Who')
*(Een implementatie van de vorige EU-richtlijn over dit
onderwerp)*

Werking van de (huidige) Who (1):

- van toepassing op 'met een publieke taak
belaste instellingen'
- op gegevens die:
 - openbaar zijn;
 - vrij van intellectuele
eigendomsrechten van derden;
 - geen (herleidbare) persoonsgegevens
zijn

Wet implementatie Open data richtlijn

Wat is hergebruik?

Werking van de (huidige) Who (2):

Hergebruik alleen op verzoek

- procedure lijkt juridisch op Woo-procedure;
- combiverzoek met Woo is mogelijk;
- overheidsorganisatie maakt de gegevens vervolgens geschikt voor hergebruik

Met een publieke taak belaste instelling mag maximaal marginale verstrekingskosten rekenen

- Uitzonderingen voor KvK, RDW en Kadaster

Verbod op exclusieve regelingen/dataovereenkomsten

- uitzondering voor bepaalde, reeds bestaande exclusieve rechten

Wet implementatie Open data richtlijn

Wat is hergebruik?

Direct uit de richtlijn:

- reikwijdte wordt uitgebreid tot groter deel van de overheid, nu ook (gedeeltelijk) van toepassing op:
 - overheidsondernemingen; en
 - onderzoeksorganisaties;
- nieuwe regels over de beschikbaarheid van dynamische gegevens;
- nieuwe regels over de beschikbaarheid van 'specifieke hoogwaardige datasets';
- verdere inperking van:
 - nieuwe vormen van exclusieve regelingen/dataovereenkomsten;
 - kosten die in rekening kunnen worden gebracht voor hergebruik

Wet implementatie Open data richtlijn

Wat is er nieuw?

Indirect uit de richtlijn:

- Uitbreiding van zorgplichten/inspanningsplichten voor overheidsorganisaties
- Verplichting om gegevens centraal beschikbaar te stellen (via data.overheid.nl)
- N.a.v. adviezen AP en de RvS:
 - Aanscherpen privacyregels
 - Uitsluiten wettelijke registers

Wet implementatie Open data richtlijn

Wat is er nieuw?

Impact

- Directe uitvoeringslasten en financiële gevolgen zijn laag
- Uitvoeringstoetsen en internetconsultatie
- Impact op privacy en persoonsgegevens is naar verwachting beperkt
 - AVG heeft voorrang op Who!
- Handleiding Who wordt bijgewerkt

Wet implementatie Open data richtlijn

Wat is er nieuw?

- **Impact op het landschap:**
 - Verminderde barrières voor hergebruik:
 - Dataproviders
 - Samenleving
 - Markt
- **Door onder meer:**
 - Aangewezen hoogwaardige datasets worden actief gratis beschikbaar gesteld
 - Dynamische gegevens worden (op verzoek) als stream aangeboden

Wet implementatie Open data richtlijn

Wat is er nieuw?

Wat betekent dit
mogelijk voor jouw
organisatie?

HVDL Uitvoeringshandeling

De Open data richtlijn
&
De HVDL

Context

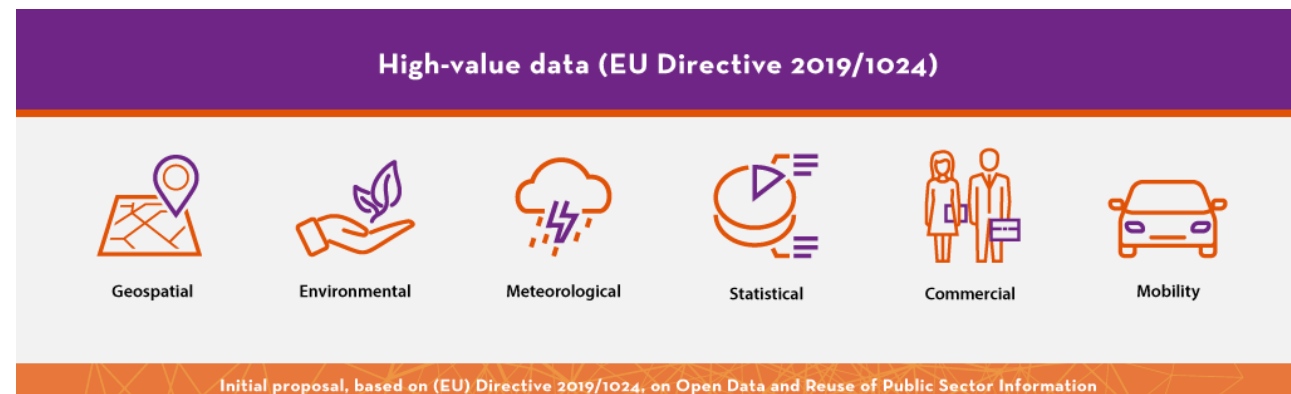
- In Richtlijn (EU) 2019/1024 is opgemerkt dat een Uniebrede lijst van datasets met een bijzonder potentieel om sociaal-economische baten te genereren, gekoppeld aan geharmoniseerde voorwaarden voor hergebruik, een belangrijke **randvoorwaarde** is voor **grensoverschrijdende datatoepassingen en -diensten**.
- Commissie gaat vervolgens aan de slag met de uitvoeringsverordening.
- Eind 2022 officieel vastgelegd, vanaf 9 februari 2023 van kracht (implementatietijd van 16 maanden). Medio 2024 dus **inwerkingtreding**.
- Uitvoeringsverordeningen hebben 'rechtstreekse werking', ze zijn direct van toepassing in alle lidstaten van de Europese Unie (art. 6).

Thema's -> steek je handje op

- 1) Geospatiale data;
- 2) Aardobservatie en milieu;
- 3) Meteorologische data;
- 4) Statistiek;
- 5) Bedrijven en eigendom van bedrijven
- 6) Mobiliteit

6 oktober 2023 | HVDL

Mogelijke impact stakeholders

Organisatie
RWS
CBS
KNMI
CIO IenW
KvK
EZK
Kadaster
IPO / provincies
RDW
VNG
ProRail
UvW
Het waterschapshuis
Waterschappen
IHW
RVO
TNO
Hydrografie (Defensie)
RIVM
WUR
RCE
NSO
PBL
BZK
BZK DS
Geonovum

Wat betekent dit
mogelijk voor jouw
organisatie?

Belangrijke vragen / aspecten

1. Inventariseren beschikbaarheid
2. Voldoen aan eisen / aanwezigheid voorzieningen (API's, machine leesbaar, bulk download enz.)
3. Stakeholders (hergebruikers)
4. Maatschappelijke baten / versus inspanning (eventuele lasten)

Ministerie van Binnenlandse Zaken en
Koninkrijksrelaties

Data Governance Act

Hoofdstukken

- › Hergebruik van 'beschermde' gegevens (H2)
- › Databemiddelingsdiensten (H3)
- › Data-altruïsme (H4)
- › Europees Comité voor gegevensinnovatie (H6)

Hoofdstuk II: Hergebruik van beschermde gegevens

- › Van toepassing op 'openbare lichamen' (= breder dan alleen bestuursorganen)
- › Beschermde gegevens:
 - het handelsgeheim, waaronder bedrijfs- of beroepsgeheim;
 - statistisch geheim;
 - de bescherming van de intellectuele-eigendomsrechten van derden;
 - de bescherming van persoonsgegevens, voor zover die buiten het toepassingsgebied van de Open Data Richtlijn vallen.

Hoofdstuk II: Hergebruik van beschermde gegevens

- › Vereist een grondslag in Nederlandse wetgeving
 - Oftewel: als je het nog niet kon, moet je nu ook niks
 - Belangrijke grondslag: wet open overheid
- › Niet van toepassing op:
 - overheidsondernemingen;
 - openbare omroepen;
 - culturele instellingen en onderwijsinstellingen;
 - openbare lichamen wiens gegevens zijn beschermd o.g.v. openbare veiligheid, defensie of nationale veiligheid;
 - gegevens waarvan verstrekking geen activiteit is die niet valt onder de openbare taak van de betrokken openbare lichamen.

Hoofdstuk II: Exclusieve overeenkomsten

- › Exclusieve overeenkomsten zijn verboden
- › Uitzondering voor een dienst of product in algemeen belang, waarvan verlening/levering anders niet mogelijk zou zijn
- › Exclusieve overeenkomsten gesloten voor 23 juni 2022 vervallen automatisch op 24 december 2024

Hoofdstuk II: Voorwaarden voor hergebruik

- › Voorwaarden voor hergebruik moeten (voornamelijk) voortvloeien uit nationaal recht
- › Voorwaarden moeten niet-discriminerend, transparant, evenredig en objectief gerechtvaardigd zijn
- › Beschermd karakter moet behouden blijven
 - Anonimiseren/wijzigen/aggregeren
 - Beveiligde verwerkingsomgeving (fysiek/digitaal)
- › Beperkte doorgifte buiten EU

Hoofdstuk II: Vergoedingen

- › Mogelijkheid om vergoedingen te rekenen
- › Moeten transparant, niet-discriminerend, evenredig en objectief gerechtvaardigd zijn
- › Mogen gereduceerde tarieven rekenen voor wetenschappelijk onderzoek, kmo's en start-ups
 - Verordening moedigt dit aan

Hoofdstuk II: Ondersteuning

- › Bevoegd orgaan
 - Levert technische en juridische steun
 - Beveiligde verwerkingsomgeving
- › Centraal informatiepunt
 - Publicatiepunt voor voorwaarden
 - Publicatiepunt voor overzicht van datasets en bijbehorende voorwaarden

Hoofdstuk III: Databemiddelingsdiensten (1)

- › Dienstverleners die commerciële relaties tot stand brengen tussen datahouders en datagebruikers met als doel data te delen.
- › Datamarktplaatsen
- › Personal datamanagers
- › Gegevenscoöperaties

- › Niet van toepassing op organisaties voor data-altruïstische organisaties

Hoofdstuk III: Databemiddelingsdiensten (2)

- › Opkomende markt, momenteel nog weinig spelers
- › Europese Commissie is bang dat machtsposities kunnen ontstaan op deze markt
- › Risico's dat tussenpersonen die datadeling faciliteren tegelijk deze data voor andere doeleinden gebruiken
- › Gevolgen voor concurrentie en verminderd vertrouwen
- › Zorgt voor grotere (ongewenste) afhankelijkheid van grote techbedrijven
- › Daarom wetgeving om de markt vorm te geven voordat deze "ontspoort"

Hoofdstuk IV: Data-altruïsme

- › Data-altruïsme: Het vrijwillig delen van eigen gegevens op basis van toestemming voor algemeen belang

Hoofdstuk IV: Data-altruïsme

- > Vrijwillige registratie
- > Voorwaarden
- > Toezicht
- > Keurmerk
 - Moet voor vertrouwen in dienst organisatie zorgen
- > Europees toestemmingsformulier voor data-altruïsme

Hoofdstuk VI: Europees Comité voor gegevensinnovatie

- › Deskundigengroep bestaande uit onder andere:
 - Vertegenwoordigers van bevoegde autoriteiten (databemiddelingsdiensten en data-altruïsme)
 - Europese Toezichthouder voor gegevensbescherming
 - “andere vertegenwoordigers van relevante organen in specifieke sectoren en van organen met specifieke deskundigheid”
- › Onderwerpen
 - Toepassing van Data Governance Act
 - Normalisatie, portabiliteit en interoperabiliteit
 - Aanmoedigen van uitwisselen van gegevens, inclusief data spaces

Wat betekent dit
mogelijk voor jouw
organisatie?

Data Act

- Een belangrijke maatregel om meer gegevens beschikbaar te stellen voor gebruik in overeenstemming met de EU-regels en -waarden.
- Industriële data (Internet of Things data en cloud)
- Eerlijkere data economie
- Politiek akkoord bereikt, treedt rond **medio 2025** in werking
- EZK beleidsmatig hoofdverantwoordelijk (want interne markt), BZK voor de overheid

Data Act

- › Focuspunten (BZK):
 - Meer regie op data voor gebruikers van IoT-apparaten
 - B2G data verzoeken in 'uitzonderlijke noodzaak' (h5)
 - Interoperabiliteit van clouddiensten

Meer regie op IoT-data voor (eind)gebruikers

- › Vergemakkelijkt voor eindgebruikers toegang tot data verzameld door IoT-apparaten zoals huishoudelijke apparaten, gezondheidsitems en slimme auto's.
 - De prestaties, het gebruik en de omgeving van verbonden producten en gerelateerde diensten.
- › Eindgebruikers krijgen toegang tot de data gegenereerd door hun gebruik van een IoT-apparaat.
- › Fabrikanten kunnen de gegenereerde data nog steeds gebruiken en delen met derden, maar moeten nu eerst de (eind)gebruikers informeren en hun toestemming verkrijgen.
- › In het kader van bedrijfsgeheimen kan de datahouder het delen van gegevens stopzetten of opschorten indien de vertrouwelijkheid van bedrijfsgeheimen in gevaar komt.

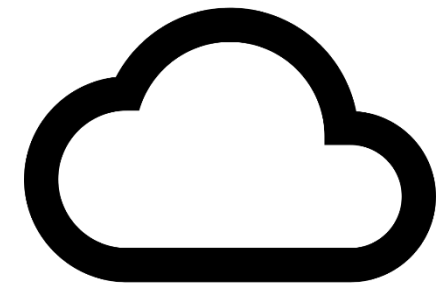
B2G data verzoeken in 'uitzonderlijke noodzaak' (h5)

- › Context: o.a. Covid-19
- › Twee situaties:
 - Wanneer de gevraagde data noodzakelijk zijn om te **reageren op een noodsituatie**, kunnen er ook persoonsgegevens worden opgevraagd.
 - Persoonsgegevens
 - Als een overheidsinstelling specifieke gegevens heeft geïdentificeerd, waarvan het ontbreken ervan verhindert dat het een specifieke taak in het openbaar belang kan uitvoeren, die expliciet bij wet is voorzien, zoals het **mitigeren** of het herstel van een noodsituatie.
 - Geen persoonsgegevens

Makkelijker switchen tussen clouddiensten

- De Data Act faciliteert een soepelere overgang tussen clouddaanbieders door drempels voor overstappen te verminderen, samen met de ontwikkeling van standaarden, wat kan leiden tot een innovatiever en concurrerender gebruik van data.
- Het akkoord voorziet in de mogelijkheid om diensten van verschillende clouddaanbieders te koppelen en gelijktijdig te gebruiken ('multi-cloud').

The European Strategy for data at a glance

The **European Strategy for data** (2020) aims to make the EU a leader in a data-driven society.

The **Data Governance Act** (2020) facilitates data sharing across sectors and Member States.

The **Data Act** (2022) clarifies who can create value from data.

Ten **European common data spaces**, ranging from industry to mobility, from European Green Deal to energy and health.

Ministerie van Binnenlandse Zaken en
Koninkrijksrelaties

Vragen?